

***Trăind cu adevărat credința ortodoxă, ea ne duce la împlinirea firii noastre, fiindcă
Ortodoxia are sensibilitatea misterului și tainei...***

***Interviu cu Î.P.S. Dr. Serafim Joantă – Arhiepiscopul Ortodox Român al Germaniei,
Austriei și Luxemburgului și Mitropolitul Europei Centrale și de Nord***

Viața duhovnicească așa cum este trăită în Biserică nu poate fi epuizată în cuvinte. Specificul Ortodoxiei autentice nu este teoria pe marginea adevărilor de credință, ci închinarea așa cum spune și Sfântul Evagrie Ponticul în cuvintele: "teolog este cel care se roagă și cel care se roagă este teolog." Elementele fundamentale ale Ortodoxiei sunt eclesialitatea, angajarea ascetică, pentru că viața creștină presupune un efort, o nevointă și existența reperelor dogmatice. Practicarea lor conduce la libertatea Duhului. În interviul de mai jos, Înaltpreasfințitul Părinte Dr. Serafim Joantă, Mitropolitul Ortodox Român al Europei Centrale și de Nord, ne deslușește câteva din trăsăturile definitorii ale vieții creștine, duhovnicești și autentice.

Stelian Gomboș: - Înaltpreasfinția Voastră, mulțumindu-vă pentru dragostea și bunătatea de a-mi acorda acest interviu, și înainte de a trece la subiectul propriu-zis acestui interesant dialog, vreau să discutăm de faptul că vă desfășurați activitatea de mai bine de douăzeci în Occident, unde ați avut prilejul să observați cum evoluează diaspora românească. Dacă până în anul 1989 această diaspora era formată, cu precădere, din refugiați politici, deci o diaspora politică, după acest an marea masă a emigranților a fost formată din proletari și intelectuali care își căutau o viață materială mai bună. În cele ce urmează, aș dori să abordăm problema identității religioase, a culturii românești și a înțelegerii ecumenismului, într-o diaspora radical schimbată după anul 1990. Dar înainte de a intra în această problemă, aș dori să ne evidențiați câteva informații și date generale cu privire la structura Mitropoliei pe care o păstoriți din anul 1994.

Mitropolitul Serafim Joantă: - Da! Înainte de orice aș dori să vă spun că tipul de diasporă pe care l-ați descris adineauri, îl numim *diasporă economică*. Exilul de altădată, impus de regimul comunist, astăzi a dispărut. Acest tip de diasporă a cunoscut o adevărată explozie după anul 1989. În ce privește Mitropolia Germaniei, Europei Centrale și de Nord, vă pot spune că a fost înființată în anul 1993 la cererea unui număr impresionant de români din Germania, ea rupându-se de Arhiepiscopia Europei Occidentale și Meridionale înființate în 1948 de mitropolitul Visarion Puiu. Desigur la început a fost și ea Arhiepiscopie. Deci din anul 1993 Europa Centrală și de Nord formează o entitate religioasă constituită în Mitropolia noastră din două entități Arhiepiscopia Germaniei, Austriei și Luxemburgului, iar din anul 2008 avem o Episcopie a Europei de Nord. Jurisdicția noastră se întinde așadar asupra acestor țări. Suntem trei episcopi în toată Mitropolia: Eu, ca mitropolit, P.S. Macarie care vine de aici de la Cluj, la Stokolm (pentru Europa de Nord) și P.S. episcop vicar Sofian Brașoveanul cu sediul la Munchen.

Stelian Gomboș: - Câte parohii aveți în Mitropolia Germaniei și a Europei de Nord? Aveți suficiente biserici pentru oficierea serviciilor religioase?

Mitropolitul Serafim Joantă: - La ora actuală avem 55 de parohii, în Germania, Austria și Luxemburg, mai multe filii, aproximativ 52 de preoți și mai mulți diaconi. Problema care ne frământă și a făcut-o de la bun început este aceea a construirii de biserici, de locașuri proprii. În anul 1994, când am fost instalat ca mitropolit, în teritoriul canonic al Mitropoliei noastre, aveam doar două biserici la Malmö (Suedia) și o capelă la Salzgitte, în rest, absolut nimic. La ora actuală, după un efort constant pe această linie, avem aproximativ 10 biserici care ne aparțin. Unele cumpărate altele construite ca cele de la Viena sau Salzburg, altele primite ca cea de la capucini dintr-un orașel din Austria. Avem, așadar, zece biserici pentru cincizeci și cinci de parohii. Vă dați seama patruzeci și mai bine de parohii nu au

biserici proprii unde să poată sluji preoții! Slujim în biserici romano-catolice sau protestante pe care le închiriem sau în care suntem lăsați să slujim. Misiunea noastră este foarte limitată din cauza lipsei de biserici. Avem nevoie chiar de niște săli în care să rămânem după Sf. Liturghie, fie pentru o masă, fie pentru o cafea, astfel având posibilitatea să ne cunoaștem mai bine, dat fiind faptul că majoritatea credincioșilor parcurg uneori sute de kilometri pentru a putea participa la Sfânta Liturghie; sau pentru participarea la întruniri și conferințe. Toate acestea cu scopul de a păstra, așa cum ați spus și dumneavoastră, identitatea noastră ortodoxă românească, culturală, națională. Eu insist aici, și acolo, pe faptul că dacă suntem români noi trebuie să conștientizăm că avem o identitate a noastră proprie. Nu poți să fii european, universal fără o identitate proprie locală. Fiecare om în această lume s-a născut într-un anumit loc, a fost marcat de o cultură de o tradiție, de o confesiune religioasă căreia îi aparține. Oriunde merge în lume duce cu el această zestre. La fel și noi românii ne ducem în Occident sau în altă parte, suntem totuși români plecați dintr-o țară, dintr-o Biserică, dintr-o cultură, dintr-o limbă. Ori, dacă le uităm sau nu vrem să ținem cont de acestea ne vom desfigura identitar. Nu putem fi europeni, occidentali, nu pot fi german decât în măsura în care sunt român pentru că asta e identitatea mea. Și atunci mă adaptez noilor condiții fără să neg nimic din identitatea mea. Pentru că dacă aș face-o m-aș desființa ca om și nimeni nu mi-o cere, nimeni nu pretinde să-ți negi identitatea, dar mă îmbogățesc, cresc, mă dezvolt cu ceea ce întâlnesc acolo și nu mă desfigurez uitând cine sunt... .

Stelian Gomboș: - Aș face chiar o comparație. Dacă vom privi o pădure în ansamblul ei ea este o unitate de copaci. Apropiindu-ne mai mult, vom putea observa, că sunt diferite esențe lemnoase. Fagul este fag, pinul este pin, salcâmul este salcâm. Cu alte cuvinte, nu este nicio problemă faptul că românii se adaptează și se integrează în societățile occidentale, dar este esențial să nu-și uite esența. Se vorbește foarte mult despre capacitatea intelectuală deosebită a românilor, însă și despre problema că se pierd foarte repede ca grupuri identitare printr-o adaptare *precoce*... se integrează foarte repede, dar la fel de repede își renegă identitatea națională și religioasă. Ați simțit această fragilitate spiritual-identitară la românii din Occident?

Mitropolitul Serafim Joantă: - Așa este! Doar că în ultimul timp acest fenomen de absorbție identitară, datorită Bisericii, este din ce în ce mai rar întâlnit. Nici o altă instituție românească din Occident nu face atât de mult pentru păstrarea identității românilor. Trebuie precizat că Biserica nu încearcă crearea unor ghetouri etnice. Departe de noi gândul acesta! Dorim să ne integrăm, este firesc, este normal, altfel ai fi ca un intrus, dar fără pierderea identității. Și atunci eu nu înțeleg de ce unii dintre românii noștri nu vor ca copiii lor să învețe acasă limba română, sau la școlile de duminica. Unii români sunt reticenți spunându-și că e mult mai bine ca pruncii lor să învețe limba germană sau franceză sau altă limbă și să nu-i mai încarce cu limba română. Aceasta este o gândire total nesănătoasă, pentru că copilul învață ușor mai multe limbi în același timp, iar acest lucru este o îmbogățire. Ori, noi încercăm să-i sensibilizăm și îi îndemnăm să-și învețe copiii limba română, pentru că germana sau oricare altă limbă o pot învăța foarte ușor. Sigur, sunt multe cazuri, și sper că sunt majoritare a celor care vorbesc, cu copii în limba română, acasă. Noi insistăm foarte mult pe această identitate care nu numai că este atât de bogată pentru că este vorba de Ortodoxie. Nemții, occidentalii în general, catolici și evanghelici când se apropie de valorile Ortodoxiei realizează bogăția extraordinară și faptul că acesta este creștinismul autentic, creștinismul care are vână mistică, spirituală, duhovnicească, cum nu au celelalte confesiuni care înseamnă de fapt, salvarea omului modern. Nu o spunea Malraux acum aproape o sută și mai bine de ani că viitorul creștin va fi mistic sau nu va fi deloc? Ori Steven Runciman, un mare bizantinolog englez, spunea că viitorul creștinismului este Ortodoxia, pentru dimensiunea ei mistică, sacramentală, Liturghia ei, pentru frumusețea icoanelor ei, pentru faptul că pune accentul pe interiorizarea omului pe unirea minții cu inima cu liturghia ei, ori asta îl salvează pe om. Omul modern se

împrăstie în lumea care vine asupra lui ca un tăvălug. Tu, ca om, dacă nu ai resorturi interioare, nu te unești cu Dumnezeu în inima ta, nu mai ai capacitatea să-ți cobori mintea în inimă și să te unești cu Dumnezeu, să te interiorizezi prin rugăciune, să te lași inundat de frumusețea rugăciunii, prin care primești puteri noi, curaj, te pierzi în lumea aceasta; și deci dacă noi avem această identitate, atât de bogată râvnită de alții trebuie să ne bucurăm de ea. Occidentalii își dau seama că au pierdut această vână spirituală, de aceea mulți dintre ei caută adevărul în religiile orientale care îi ajută să se interiorizeze, ori noi avem aici Ortodoxia noastră. Este datoria ortodocșilor să ne ducem în lume să transmitem lumii bogăția noastră cum încercăm să facem noi. Să știți că rămân uimit de cât interes poate ridica o biserică Ortodoxă în Occident. De exemplu biserica noastră din Nürnberg: primim anual sute, dacă nu chiar zeci de mii de grupuri care rămân uimiți de frumusețea picturilor. Ascultă cu atât interes când le vorbim de spiritualitatea ortodoxă, de Liturghia ușoară, de rugăciunea lui Iisus, de monahismul nostru, și mulți s-ar converti imediat, numai că nu e ușor să te convertești, pentru că trebuie să renunți la ceva...noi slujim în limba română acolo ori aceștia nu înțeleg limba, este foarte greu, dar ei sunt entuziasmați....iar noi poate ne rușinăm de ea ...

Stelian Gomboș: - Sau ne ferim de ea...

Mitropolitul Serafim Joantă: - Ne ascundem, nu o cunoaștem, foarte mulți nu o cunoaștem, este adevărat că suntem superficiali. Ne ducem în Occident dar nu știm mare lucru despre Ortodoxie, nu o cunoaștem ci doar afirmăm că suntem ortodocși. Marea șansă pe care o avem sunt parohiile ce se înmulțesc tot mai mult și că românii noștri pot avea la îndemână Biserica. Dacă nu au avut-o la îndemână acasă, pentru că au ignorat-o, acolo întâmpinând mai multe greutăți și trăind oarecum drama împrăștierei a plecării de acasă, pentru că e o dramă e o suferință, iar acest sprijin îl poți găsi doar în Biserică. Și, Dumnezeu să fie lăudat, că avem aceste biserici. Când te duci în Italia, în Spania, unde sunt foarte mulți români, este o viață extraordinar de ferventă, de dinamică. Toată lumea cântă, preoții slujesc frumos, pentru că noi episcopii am zis să fim misionari și să slujim Sfânta Liturghie foarte frumos și foarte inteligibil, să citim rugăciunile cu voce tare și inteligibil. Să citim rugăciunile cu voce tare. La sfințirea darurilor de pildă să citim cu voce tare *să se coboare Duhul Sfânt... Să fie pâinea aceasta ...*, iar credincioșii să rostească *Amin!* Cu alte cuvinte, *Așa să fie Doamne*, pecetluind prin răspunsul lor rugăciunea preotului. Pâinea să se transforme în Trupul Domnului iar vinul în Sângele Domnului nostru Iisus Hristos. Oamenii devin conștienți de ceea ce întâmplă la Sfânta Liturghie dacă participă activ. Mulți declară că trăiesc Sfânta Liturghie așa cum nu au trăit-o în țară. Mulți nu au participat la Liturghie în țară, iar în Occident și-au descoperit propria identitate ortodoxă. Se întâmplă adevărate minuni în acest sens prin lucrarea misionară a Bisericii noastre...

Stelian Gomboș: - Înalt Preasfinția Voastră, în altă ordine dei dei, astăzi se vorbește în multe locuri și chipuri despre spiritualitate și încă una autentică. Vă rog să definiți puțin acest concept.

Mitropolitul Serafim Joantă: - Este greu să definim termenul de spiritualitate, care nu este de sorginte ortodoxă. Este folosit mai mult în Occident, în Apus. La noi, vorbim mai degrabă despre viața duhovnicească, adică viața în Duhul Sfânt, viața creștină, care este viața în Iisus Hristos. Termenul de spiritualitate este unul cu caracter teologic, care încearcă să exprime atât cât este posibil în cuvinte viața creștină.

Stelian Gomboș: - Care ar fi specificul spiritualității ortodoxe, răsăritene și autentice?

Mitropolitul Serafim: - Spiritualitatea ortodoxă, răsăriteană înseamnă în fond viața duhovnicească, ce are anumite caracteristici. Încercând să definești ceea ce nu poate fi cuprins în cuvinte, îți dai seama că viața nu poate fi epuizată într-o definiție. Cuvintele, expresiile spun ceva despre spiritualitate, despre viața duhovnicească, dar ele sunt departe de a o epuiza. La fel, dogmele, care sunt expresii ce încearcă să exprime misterul, fac acest lucru delimitând adevărul de erezie, de ceea ce este rătăcire. Dogmele nu cuprind misterul în sine, în bogăția

lui, nu-l epuizează, ci sunt mai mult indicatoare, îndrumătoare spre mister, spre taina care este Dumnezeu. Iar viața duhovnicească, fiind în legătură cu Dumnezeu, este inefabilă cum

Stelian Gomboș: - Ce loc are Filocalia în spiritualitatea răsăriteană, ortodoxă?

Mitropolitul Serafim Joantă: - Filocalia a avut, are și va avea un loc central în viața noastră duhovnicească. Ea rezumă aspectele fundamentale duhovnicești, cu accent pe curățirea inimii, pe curățirea lăuntrică, pe rugăciune, pe asceză, pe nevoință, pe ascultare. Toate aceste elemente care ne ajută să ne purificăm, să ne sfințim inima, să ne unim cu Dumnezeu, să ne desăvârșim, să ne îndumnezeim. Iată tot atâtea expresii similare, care au aceeași convergență. Filocalia a avut în istoria creștinismului răsăritean un loc aparte. Să nu uităm că prima Filocalie a fost compusă în secolul al IV-lea de Sfinții Vasile cel Mare și Grigorie de Nazianz, care au făcut o culegere, o antologie de texte din cele mai frumoase referitoare la viața lăuntrică din diferiți Părinți. Sigur, Filocalia clasică este cea a Sfântului Nicodim Aghioritul, publicată la Veneția în secolul al XVIII-lea.

Stelian Gomboș: - Cum mai poate fi atras omul de astăzi de literatura patristică și filocalică?

Mitropolitul Serafim Joantă: - Eu cred că tocmai literatura filocalică îl poate atrage pe omul de astăzi dacă acesta o descoperă, dacă are interesul s-o citească. Nu-i ușor să ajungi să cunoști Filocalia. Este nevoie și de pasiune, dar și de răbdare. Cine citește Filocalia este interpelat personal de scrierile filocalice. Celelalte scrieri de nuanță teologică sau alte scrieri cu caracter duhovnicesc nu știu dacă-l interpelează atât de mult pe omul contemporan cum o face Filocalia. Iar aceasta tocmai pentru că ea exprimă chintesența vieții după care suspină tot omul. Te regăsești în aceste texte, îți găsești eul tău cel mai profund fiindcă Filocalia se constituie ca un răspuns la întrebările Părinților din vechime. Aceștia au ajuns să primească soluții la problemele duhovnicești cu care se confruntau. Răspunsul nu mai trebuie să-l mai căutăm noi înșine, ci îl primim din aceste scrieri. Dacă Filocalia ar fi cunoscută mai bine de creștini, foarte mulți s-ar preocupa de o viață duhovnicească personală și s-ar angaja în acest demers. Nu poți să fii creștin deplin, autentic decât în Biserică. Or, scrierile filocalice te trimit la Biserică, să te integrezi, în comuniunea eclesială, acolo unde este locul nostru natural, propriu, de creștin. Prototipul filocalic este omul eclesial. Părinții filocalici au fost în Biserică și s-au exprimat ca și creștini aparținând Bisericii. Părintele Sofronie de la Essex spunea în acest sens că nu-și poate închipui un creștinism în afara Bisericii sau un creștinism fără asceză și adogmatic. Acestea trei sunt elemente fundamentale ale Ortodoxiei: eclesialitatea, angajarea ascetică (viața creștină presupune un efort, o nevoință) și existența reperelor dogmatice. Practicarea lor conduce la libertatea Duhului. Atunci nu le mai simțim ca pe niște îngrădiri, ci le trăiești ca atare, de la sine, în modul cel mai natural. Patimile ne fac să vedem în dogme, în canoane ceva constrângător. În momentul în care suntem liberi de patimi, toate rânduiețile Bisericii le vom trăi în mod spontan, ca de la sine, pentru că ele sunt, în fond, scrise în natura omului nepervers, ajutând pe om să se despătumească. La început, orice efort, orice normă, orice dogmă îți pare o constrângere, ceva care îți limitează libertatea, care este una rea, care alege deseori răul în locul binelui. Dar libertatea adevărată este aceea de a trăi în Duhul Sfânt, de a săvârși numai binele.

Stelian Gomboș: - Duhul lumii se imprimă și înlăuntrul omului. Dacă omul de astăzi a pierdut aproape toate reperatele spirituale, cum mai poate el descoperi adevărul?

Mitropolitul Serafim Joantă: - Este o taină a lui Dumnezeu care se îngrijește și vrea ca toți oamenii să se mântuiască și să vină la cunoștința adevărului. Noi nu ne putem da seama cum lucrează Dumnezeu cu fiecare om din lumea aceasta. Dumnezeu nu are de pierdut pe nimeni. Pentru El toți oamenii sunt copiii Lui și Dumnezeu îi mântuiește pe fiecare după planul Său veșnic. Cum? Aceasta nu o putem spune noi, dar, din cele ce observăm noi înșine în viața noastră și cum ne spun unii Părinți, în vremurile în care credința se va împuțina, lumea se va rătăci. Lui Dumnezeu nu-i mai rămâne decât să întoarcă pe oameni la credință

prin calea aceasta a necazurilor, a pătimirilor, a suferințelor, a încercărilor. La acestea ajungem nu pentru că vrea Dumnezeu, ci din cauza rătăcirii noastre, a lipsei de credință, de angajare în Biserică, de trăire autentică a Crezului și a Botezului propriu. Neputințele ne duc la tot felul de încercări. Acestea trezesc în noi conștiința că avem nevoie de Dumnezeu, că numai Dumnezeu ne poate salva din aceste situații uneori limită. Foarte mulți credincioși creștini botezați, dar care nu au practicat în viața lor, poate zeci de ani, credința, se întorc la Biserică din cauza necazurilor. Alții se întorc pe alte căi, Dumnezeu știe. El poate face adevărate minuni în viața unor oameni. Necazurile și încercările vieții pot fi considerate ele însele minuni care te întorc spre Dumnezeu, spre tine însuși în fond și te repun pe calea cea adevărată, calea firească a omului, care este calea credinței, calea Bisericii, calea rugăciunii, calea postului, calea adevărului, calea dragostei, a jertfei. Astăzi lumea este atât de rătăcită, trăim într-un fel de haos spiritual. Părintele Stăniloae o numește calea negativă de cunoaștere a lui Dumnezeu. Calea pozitivă e cea prin providență, și cea negativă e judecata. Iar judecata asta este: necazurile, neputințele, greutățile vieții. Dacă nu te întorci la Dumnezeu de bunăvoie, contemplând natura, văzând în toate voia lui Dumnezeu, iubirea lui Dumnezeu față de oameni, ajutorul lui Dumnezeu care este permanent, îl vei cunoaște pe Dumnezeu prin judecata Lui în viața ta. Dacă am conștientiza providența lui Dumnezeu, ne-am converti, ne-am întoarce, am fi sensibili față de acest ajutor. Există o eshatologie intrinsecă a istoriei. Noi vorbim despre eshatologia de la finele istoriei și de judecata personală sau individuală de la sfârșitul vieții noastre, dar mai există o judecată a faptelor din viața noastră de zi cu zi. În viață, de multe ori noi primim răsplata faptelor noastre.

Stelian Gomboș: - Așa spunea Părintele Rafail Noica, că în viața noastră suntem judecați de Dumnezeu și noi înșine Îl judecăm pe El.

Mitropolitul Serafim Joantă: - Când vorbim de judecata lui Dumnezeu, trebuie să ne gândim și la această judecată intrinsecă a istoriei, a vieții omenești, înainte de a fi judecata particulară și cea universală. Trebuie să ne gândim că judecata lui Dumnezeu este permanent asupra noastră și că aceasta constă din faptul că noi ne primim de multe ori plata faptelor noastre încă de aici, de pe pământ. Ai făcut rău, răul acela se întoarce împotriva ta, mai devreme sau mai târziu. Ai omorât, ai desfrânat, te-ai lăcomit, toate patimile acestea se întorc asupra noastră. Așa cum există o lege a naturii, a firii, imuabilă, pe care dacă o încalci suferi imediat consecințele faptelor tale. Tot așa se întâmplă și în viața duhovnicească, care este guvernată de legi duhovnicești, morale, spirituale. Dacă încalci aceste legi, ele, se întorc asupra ta, se răzbună. Asta este judecata lui Dumnezeu. Sigur că Dumnezeu nu vrea moartea păcătosului, Dumnezeu ne iubește și vrea să fim sănătoși, buni și înțelepți. Dar dacă noi nu vrem... răutatea se întoarce împotriva noastră. Există o entropie duhovnicească.

Stelian Gomboș: - Înaltpreasfințite Părinte Mitropolit, cum ajunge omul de astăzi la căință și pocăință?

Mitropolitul Serafim Joantă: - Pocăința, ca toate darurile, ca toate virtuțile, vine de la Dumnezeu. Este foarte greu să spui cum lucrează darul lui Dumnezeu asupra omului în condițiile în care intervine și libertatea noastră proprie. Cum se conjugă deci darul lui Dumnezeu, harul lui Dumnezeu, lucrarea Duhului Sfânt și voința noastră proprie? Fiecare om în lumea aceasta are o cale a lui care nu se aseamănă cu ale celorlalți. În viața fiecărui om există un punct de convertire, de întoarcere, de trezire duhovnicească, chiar dacă omul nu duce această trezire până la capăt. A te pocăi înseamnă a-ți da seama de greșeala ta, de rătăcirea ta și a-ți schimba judecata, mintea.

Stelian Gomboș: - Părintele Sofronie de la Essex spunea că pocăința este asemenea unei lumini care deja a pătruns în sufletul tău și-ți face vizibile păcatele...

Mitropolitul Serafim Joantă: - Sigur, lumina aceasta este de la Dumnezeu. Cum percepem noi această lumină, ce importanță îi dăm, cum o permanentizăm, este iarăși o taină a lui Dumnezeu. În orice caz, Dumnezeu lucrează în viața fiecărui om pe tot parcursul ei ca

omul să se pocăiască, să se întoarcă într-o zi. Și se întâmplă ca omul să se întoarcă puțin, după aceea să ezite, apoi iar să revină, până când probabil într-o zi se întoarce definitiv la Dumnezeu. În cazurile cele mai fericite. Alții probabil se vor pocăi spre sfârșitul vieții sau pe patul morții, când omul, fiind disperat, își dă seama că a trăit în zadar. Atunci Dumnezeu îi dă cunoștința deșertăciunii vieții, smerenia și pocăința.

Stelian Gomboș: - Nu este târzie și tardivă această întoarcere?

Mitropolitul Serafim Joantă: - Cum nu a fost tardivă întoarcerea tâlharului de pe cruce, probabil că nu va fi nici a noastră în cazul în care ne întoarcem în al doisprezecelea ceas. Sigur, noi nu putem să ne lăsăm în nădejdea pocăinței pe patul morții. Pentru că moartea poate să vină fulgerător, când tu nu mai judeci normal, se pot întâmpla tot felul de situații. Dar noi nădăjduim în mila lui Dumnezeu și în mântuirea care vine de la El atât timp cât trăim pe pământ, până în ultima clipă a vieții. Nădejdea mântuirii este prezentă până în momentul plecării noastre de aici. Ne putem asemăna cu tâlharul, știind că el nu a amânat în mod voit convertirea sa. Dacă îți faci planul că te pocăiești la sfârșitul vieții, atunci fii sigur că nu te vei pocăi.

Stelian Gomboș: - Totuși, convertirea are nevoie de circumstanțe favorabile? Trebuie să avem o clipă a noastră, un moment al nostru în care să se producă schimbarea lăuntrică și interioară?

Mitropolitul Serafim Joantă: - Eu cred că în momentul acela, în clipa aceea Dumnezeu lucrează efectiv în noi și ne întoarce, iar momentul acela reprezintă concluzia unei vieți întregi. Noi nu cunoaștem cum privește Dumnezeu viața omului. Noi judecăm după lucrurile exterioare. Poate nici omul însuși nu se cunoaște pe sine cum îl știe Dumnezeu. Nu putem să teoretizăm, nici să generalizăm. Mântuirea este personală. Mântuirea este o lucrare a lui Dumnezeu asupra fiecărui om. Fiecare om își are traiectoria vieții lui unică. Numai Dumnezeu știe ce se petrece în sufletul fiecărui om de-a lungul întregii vieți. În viața fiecărui om sunt și lucruri pozitive, și lucruri negative. Ele sunt amestecate. Probabil că pocăință, regret, păreri de rău, nemulțumire pentru felul de a viețui, toate acestea fiind cunoscute de Dumnezeu, raportate la faptele negative, știe Dumnezeu cum acestea biruiesc la un moment dat rățăcirea omului. Deodată apare acea lumină, acea scânteie divină și omul se întoarce și se pocăiește cu adevărat. Lucrul acesta se poate întâmpla și la sfârșitul vieții. Noi nu ne dăm seama cât de complexă este viața omului și tot ce se petrece de-a lungul ei. Omul este o taină, cum Dumnezeu însuși este taină. A întreba prea mult despre lucruri la care nu avem acces nu ne este folositor. Trebuie să nu judecăm comparativ, ci să lăsăm loc tainei. Să nu încercăm să pătrundem rațional taina. Misterul, taina lui Dumnezeu, este specificul Ortodoxiei. Spiritualitatea ortodoxă respectă misterul, nu-l epuizează în concepte teologice, dogmatice, în calcule. În fața misterului te închini. Misterul se adoră în tăcere, nu se discută despre el. Cazi în genunchi și adoră misterul, contemplă-l. De taina lui Dumnezeu trebuie doar să te minunezi. În teologia occidentală misterul aproape că a dispărut. Asta este frumusețea Ortodoxiei: taina, misterul care este protejat, care există și de care nu te poți apropia prea mult. Îl contemplăm și cădem în fața lui. Nu iscodim prea mult cu mintea, îl lăsăm pe Dumnezeu să lucreze cum știe El. Noi ne încredințăm lui Dumnezeu, ne abandonăm Lui. Aceasta este atitudinea corectă a creștinului autentic ortodox. Cel care întreabă toată ziua cine se mântuiește, cine nu se mântuiește nu are o atitudine ortodoxă, ci una absolut contrară. Cum să spun eu cine se mântuiește și cine nu? Cunoașteți prea bine pilda din Pateric cu monahul care a fost întrebat care sunt oile și care sunt caprele la care face referire Mântuitorul Iisus Hristos în Sfânta Evanghelie. Părintele a răspuns cu smerenie: "Toți sunt oi, eu singur sunt capră".

Stelian Gomboș: - Așadar, noi nu putem judeca cine și cum se mântuiește?

Mitropolitul Serafim Joantă: - Cine se duce în iad, cine se duce în Rai? Toți se duc în Rai, numai eu mă duc în iad. Cum, te-ai bucura ca toți să se ducă în iad și tu să te duci în Rai?

Ce Rai ar fi acela unde ești singur? Tu vrei ca toți să se mântuiască. Ar trebui să te doară sufletul pentru toți oamenii și pentru întreaga făptură. Sfântul Isaac Sirul se ruga și pentru vrăjmașii adevărului. Tu te rogi pentru ei, nu-i trimiți în iad, nu-i excluzi, nu-i blamezi. Te rogi pentru ei, te doare sufletul că sunt rățaciți și vrei ca și ei să se mântuiască chiar înaintea ta. Sfântul Apostol Pavel se ruga ca toți cei din neamul lui să se întoarcă chiar cu prețul osândirii lui. Vedeți, mântuirea este paradoxală. Ortodoxia are sensibilitatea misterului și a tainei, se închină lui, nu vorbește, nu face teorie pe marginea tainelor dumnezeiești, nu teologhisește în mod scolastic. Teologia pentru noi, ortodocșii, reprezintă rugăciunea adevărată. Spune Sfântul Evagrie Ponticul: cel ce se roagă este teolog, și teolog este cel ce se roagă. Trebuie să te rogi, nu să discuți, să condamni, să judeci toată ziua pe semenii tăi, indiferent cine sunt aceia, fie că sunt de o credință cu tine sau de altă credință. Noi nu putem să judecăm pe nimeni. Cine se judecă se judecă pe el însuși, se condamnă pe sine. Acest principiu este fundamental în spiritualitatea autentic ortodoxă.

Stelian Gomboș: - Cum aduce pocăința bucurie în sufletul omului?

Mitropolitul Serafim Joantă: - Știind că pocăința se referă la recunoașterea păcatelor, la săvârșirea răului făcut de noi. Nu numai în pocăință, ci în toate celelalte aspecte ale vieții duhovnicești, creștinul autentic ortodox trăiește antinomic. Ca să ajungi la o virtute, la o statornicie în bine, nu este ușor. Trebuie să te angajezi prin efort, prin asceză, prin rugăciune, prin nevoință. Acest efort, acest angajament, e un aspect mai puțin plăcut, dificil. Dar în urcușul acesta duhovnicesc, anevoios, se cuprinde și o bucurie, paradoxal, o bucurie a împlinirii care încă nu-i definită, dar care își arată deja germenul, o simțim deja. În purtarea crucii este ascunsă învierea. Pentru că înaintea noastră, a tuturor, a mers pe această cale Iisus Hristos Însuși. Mântuitorul nostru Iisus Hristos și-a purtat crucea o viață întreagă: cu suferințe, cu necazuri, dar El a biruit inclusiv moartea prin Înviere. Viața lui Iisus Hristos o refacem fiecare dintre noi. Mântuitorul nostru Iisus Hristos a înviat deja, și Învierea Lui este cuprinsă în toate etapele progresului nostru duhovnicesc, în tot urcușul acesta, în toată purtarea crucii este cuprinsă și învierea. "Prin Cruce a venit bucurie la toată lumea!" Suferința este întotdeauna îmbinată, este străbătută mai mult sau mai puțin de biruința și lumina Învierii. Nu este o suferință sau o pătimire oarbă, pentru ea însăși, fără nici o nădejde. Nu, când te rogi mult, când postești mult, când te nevoiești mult, este greu, bineînțeles, dar în acea nevoință, în acea greutate tu simți deja o arună a Învierii, o bucurie a Învierii, care încă nu-i totală, dar care te încurajează să mergi mai departe. Atunci îți înmulțești și postul, îți înmulțești și nevoința, tu nu te mai temi de insucces, nu mai pui răul înainte, vezi totul din ce în ce mai pozitiv, mai frumos. În fața ta stă Învierea, biruința finală. Ești pe drum, cazi, ești sub povara crucii, dar tu știi că în cele din urmă vei ajunge, cu siguranță, la Înviere. Credința biruinței finale este o constantă a întregii noastre vieți duhovnicești.

Stelian Gomboș: - Înaltpreasfințite Părinte Arhiepiscop și Mitropolit, vă rog ca acum, la finalul acestui dialog de suflet, să transmiteți tuturor, un cuvânt duhovnicesc.

Mitropolitul Serafim Joantă: - Îi rog pe toți să privească Biserica, credința, rugăciunea, postul și tot ceea ce ne recomandă Mântuitorul nostru Iisus Hristos în Sfintele Evanghelii, ca pe o bucurie, ca o pe mare binecuvântare, o pe necesitate a vieții. Cum a spus Părintele Rafael Noica: "Ortodoxia este firea omului". Trăind cu adevărat credința ortodoxă, ea ne duce la împlinirea firii noastre. Aceasta este viața noastră. Este normal să îl cauți pe Dumnezeu, și pe El trebuie să Îl cauți cu această bucurie, cu seninătate, cu acest firesc al nostru, iar nu din obligație.

Stelian Gomboș: Vă mulțumesc foarte mult pentru acest interviu, Înaltpreasfinția Voastră, dorindu-vă, în continuare, mult spor și multe împliniri duhovnicești!

Interviu realizat de Stelian Gomboș